

*Yüksek Eğitim Kurumlarındaki Eğitim Kalitesinin Kariyer Planlaması Üzerine Etkisinin İncelenmesi (Spor Bilimleri Fakültesi Örneği)

Investigation of the Effect of Education Quality in Higher Education Institutions on Career Planning (The Case of Faculty of Sports Sciences)

Yusuf Deniz¹, **Enes Beltekin²

¹ Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü, Spor Yöneticiliği, yusuf.dench@gmail.com, 0009-0000-7372-2117

² Bingöl Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, ebeltekin@bingol.edu.tr, 0000-0002-1386-6458

ÖZET

Bu çalışma, Bingöl Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesinde öğrenim gören öğrenciler açısından öğretim elemanlarının özellikleri, okula ait tesislerin kullanım alanlarının yeterlilikleri ve derslerde kullanılan öğretim metotlarının öğrencilerin kariyer planlamasına etkisinin incelenmesi amacı ile yapılmıştır. Bu araştırmaya 153 kadın 290 erkek olmak üzere toplam 443 öğrenci katılmıştır. Araştırma kapsamında, eğitim kalitesinin kariyer planlaması üzerine etkisi için 9 (cinsiyet, sınıf, bölüm vb.) kişisel bilgi sorusu ile Yavuz Eroğlu ve Eroğlu (2020) tarafından geliştirilmiş olan 5 alt boyuttan oluşan 23 soruluk "Spor Bilimlerinde Öğrenim Gören Öğrencilerin Kariyer Planlama Ölçeği (KPÖ)" ile Paktaş (2015) tarafından doktora tezinde geliştirilmiş olan 64 soruluk 8 alt boyutlu "Beden Eğitimi Ve Spor Öğretimi Veren Üniversitelerde Eğitim Kalitesi Ölçek" formu alt boyutlarından 6 soruluk fiziksel koşullar, 11 soruluk öğretim elemanları özellikleri ile 7 soruluk öğretim metotları boyutu soruları kullanılmıştır. Veriler SPSS Statistics 22 paket programda değerlendirilmiştir. Demografik bilgiler ve diğer grup sorularına ait fikir edinilmesini sağlamak amacıyla aritmetik ortalama, standart sapma, frekans ve yüzde dağılımları içeren tanımlayıcı istatistikler sunulmuştur. Öğrencilerin eğitim kalitesi ve kariyer planlaması boyutları arasındaki ilişkiyi tespit etmek amacıyla korelasyon testi uygulanmıştır. Eğitim kalitesi algıları ve kariyer planlaması alt boyutlarının bazı demografik değişkenlerle ilişkisini tespit etmek amacıyla ilk etapta çarpıklık ve baskınlık testlerine bakılmış olup test sonucuna göre Bağımsız Örneklem T ve Tek Yönlü Varyans Analizi testleri uygulanmıştır. Değişkenler arasında farklılık bulunması durumunda ise bu farklılığın hangi grup veya gruplardan kaynaklandığını belirleyebilmek üzere ise Post-Hoc testi kullanılmıştır. Ayrıca değişkenler arasındaki ilişkileri bütüncül biçimde sınamak için regresyon analizinden faydalanılmıştır. Araştırma sonucunda, katılımcıların eğitim kalitesi ve kariyer planlaması alt boyutları arasında pozitif yönlü anlamlı ilişki bulunmuştur. Öğrencilerin algıladıkları eğitim kalitesinin kariyer planlamasına olumlu etkide bulunduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Eğitim Kalitesi, Kariyer Farkındalığı, Kariyer Planlaması, Mesleki Farkındalık

ABSTRACT

This study was conducted with the aim of examining the effects of the characteristics of faculty members, the physical conditions of usage areas, and the teaching methods used in courses on the career planning of students studying at the Faculty of Sport Sciences at Bingöl University. A total of 443 students, including 153 women and 290 men, participated in this research. To investigate the impact of education quality on career planning, a personal information questionnaire consisting of 9 questions (such as gender, class, department, etc.) was used, along with the "Career Planning Scale for Students Studying in Sport Sciences (CPS)" developed by Yavuz Eroğlu and Eroğlu (2020), which consists of 23 questions across 5 sub-dimensions. Additionally, the sections on physical conditions (6 questions), faculty characteristics (11 questions), and teaching methods (7 questions) from the "Education Quality Scale for Universities Providing Physical Education and Sports" developed by Paktaş (2015) in his doctoral dissertation were utilized. The data were analyzed using SPSS Statistics 22 software package. Descriptive statistics, including arithmetic mean, standard deviation, frequency, and percentage distributions, were presented to provide insights into demographic information and other group-related questions. A correlation test was applied to determine the relationship between the dimensions of education quality and career planning. In order to identify the relationship between perceptions of education quality and career planning sub-dimensions with some demographic variables, skewness and kurtosis tests were first examined. Based on the results, Independent Sample T-Test and One-Way Analysis of Variance (ANOVA) tests were applied. In cases where differences between variables were found, the Post-Hoc test was used to determine which group or groups caused the differences. Furthermore, regression analysis was employed to comprehensively examine the relationships between variables. As a result of the research, a positive and significant relationship was found between the participants' perceived education quality and the dimensions of career planning. It was determined that the perceived education quality had a positive impact on students' career planning.

Keywords: Education Quality, Career awareness, Professional awareness, Career Planning

Citation: Deniz, Y., & Beltekin, E. (2024). Yüksek Eğitim Kurumlarındaki Eğitim Kalitesinin Kariyer Planlaması Üzerine Etkisinin İncelenmesi (Spor Bilimleri Fakültesi Örneği). Herkes için Spor ve Rekreasyon Dergisi, 6(4), 457-466.

Gönderme Tarihi/Received Date:
30.09.2024

Kabul Tarihi/Accepted Date:
08.12.2024

Yayınlanma Tarihi/Published Online:
30.12.2024

<https://doi.org/10.56639/jsar.1558652>

****Corresponding author:**
ebeltekin@bingol.edu.tr

*Bu çalışma Doç. Dr. Enes BELTEKİN danışmanlığında Yusuf DENİZ tarafından 24.06.2024 tarihinde tamamlanan "Eğitim Kalitesinin Kariyer Planlaması Üzerine Etkisinin İncelenmesi" başlıklı ve 882236 tez no'lu yüksek lisans tezinden türetilmiştir.

GİRİŞ

İçinde yaşadığımız çağda teknolojinin hızla gelişmesi ve ön plana çıkması (Yıldız ve Koç, 2024) farklı yaşam anlayışlarının benimsenmesi, toplumlar arasındaki uyum ve anlaşmazlıklar, hızla değişen yaşam standartları toplumsal değişimleri beraberinde getirmektedir. Bu değişimlerden en fazla etkilenen kurumlardan bir tanesi de şüphesiz eğitim kurumlarıdır. Geliştirilen sistemler ve yenileşme çalışmaları çözüm odaklı olsa da beraberinde birçok sorun getirmiştir. Geçmiş yıllardan bugüne kadar devam eden çözüm arayışları eğitimdeki sıkıntıları ortadan kaldırmak için yeni yaklaşımları ve felsefeleri meydana getirmiştir. Bunların en önemlisi de eğitimde kalitedir (Paktaş, 2015). Kalite, tüm alanlarda olduğu gibi eğitimde de son derece önemli bir unsurdur Eğitimde kalite, elde bulunan olanakları en üst seviyede değerlendirip, verimliliği artırarak öğrenim gören öğrencinin bilgiye en verimli ve hızlı biçimde ulaşmasını sağlamak, sorgulayan ve sorunlara çözüm üretebilen öğrenci yetiştirmek olduğunu söyleyebiliriz. Bu durumun gerçekleştirilebilmesi eğitim kurumunun sunduğu eğitimin kalitesinin artırarak gerçekleşebilir. Fakat ilk önce kurumun eğitim kalitesi yönünden hangi seviyede yer aldığının bilinmesi lazımdır. Dolayısı ile eğitim kalitesini artırılmasının ilk aşaması, var olan eğitim kalitesinin hangi seviyede olduğunun bilinmesidir. Türkiye'de beden eğitimi ve spor (BES) eğitimi sunan yükseköğretim kurumlarında eğitimde kalite kavramının etkin bir şekilde kullanılması çok önemlidir. BES eğitimi verilen yükseköğretim kurumları, bu alana nitelikli eleman hazırlamak ve kişilerin sağlıklı gelişimine faydalı yönde etkide bulunmak amacıyla gençlere nitelikli akademik ve pedagojik formasyon bilgi ve becerisini öğretmeyi amaç edinmektedir. Bu amaca varmanın temel koşullarından bir tanesi de eğitim kalitesini daha da geliştirmektir (Paktaş, 2015). Kariyer hedefleri belirlenirken alınan eğitimin kalitesi, eğitim veren öğretim elemanlarının yeterlilikleri, eğitim görülen ortamların fiziki yeterlilikleri gibi etkenlerde kariyer farkındalığını artırıp kariyer planlamasına etki eden

faktörlerdendir. Bu bağlamda spor bilimcilerin yetiştirildiği, sporun kitlelere ulaşmasını sağlayacak olan spor insanlarının öğrenim gördüğü beden eğitimi ve spor yüksekokulları veya spor bilimleri fakültelerinde verilen eğitim kalitesi, bu bölümde öğrenim gören öğrencilerin kariyer planlamalarında ve gelecek algılarında önemli rol oynamaktadır. Bu eğitim süreci, bireyleri kariyer, eğitim, spor veya kişisel yaşamlarındaki başarılarına yönlendirerek, onların hedeflerine ulaşmalarını desteklemektedir (Beltekin ve ark., 2023). Bu açıdan gerçekleştirilen bu araştırmanın önemi, araştırmanın yapılacağı kurum ve kuruluşun varsa yetersiz kaldığı alanlarının tespitini ortaya koymaktır.

Eğitim: Eğitim özelden genele, toplumun bütün tabakalarında etkisi olan ve söz konusu etki neticesinde toplumu değiştiren, kişinin yaşamının başından sonuna kadar, yaşantısının bütün anında önemli bir etkisi olan bir ifadedir. Bir bireyin eğitilmesi, toplumsal alanda olumlu dönüşümlerin temel adımlarından biridir (Özer, 2017). Dante Alighieri, “Eğitim, ekme ve sudan sonra insanların en gerekli gereksinimidir.” sözüyle eğitimin gerekliliğini ve önemini dile getirmiştir. Aristoteles’in deyişiyle eğitim insana kendini gerçekleştirme fırsatı sunar. Eğitim denilince doğuda akla ilk gelen isimlerden biri olan Gazali’ye göre eğitim; bireyi doğduğu andan öldüğü ana kadar sistematik bir biçimde biyolojik, psikolojik ve sosyolojik alanda geliştirme işidir (Oruç, 2009). Eğitim, insanların davranışlarında istedik yönde değişimler oluşturabilme veya yeni davranışlar edinme sürecidir. İnsan davranışlarındaki değişimin kalıcı bir yaşam ürünü, çevresiyle ilişkisi sonucu olmalıdır (Ertürk, 1997).

Kalite: Kalite kavramı insanlığın başından bu yana ele alınmış olup yaşadığımız toplumda da önemini kaybetmeden devam edecek bir konudur. Kaliteye has önemli tartışmaların Socrates, Plato, Aristotle ve diğer Yunan filozoflarının öncülük ettiğini görmekteyiz. Yunanlılar için ideal kalite, mükemmelliktir. Bu kavramın, her şeyin en iyisi gibi diyebileceğimiz değişik alanlarda kullanıldığını görmekteyiz. (Reeves & Bednar, 1994). Kalite, “hangi hizmet veya ürün için kullanılıyorsa, onun gerçekte ne olduğunu açıklamayı amaçlamakta ve bir ürün veya hizmet ile ilgili alıcıların ya da kullanıcıların yargısı olup, beklentilerine ve ihtiyaçlarına cevap verebilmesine olan inançlarının ölçüsüdür” (Taşçı, 2013). Juran’a göre “kalite, kullanıma uygunluktur”. Başka bir ifadeyle, kalite bir değer ölçütü ve beklentidir (Işık & Beykoz, 2018). Kotler (1997); “Talep ve beklentilerin karşılanması temelinde bir mal ya da hizmetin özelliği ya da niteliklerinin bütünü. Kalite; bir hizmetin veya ürünün hedeflenen düzeye elverişli olmasıdır. Daha farklı bir ifade ile hizmetler ve ürünlerin müşterinin hedeflediği düzeyde karşılanmasıdır (Kıngır, 2013).

Eğitim sürecinin en kıymetli boyutu, eğitim kalitesidir. Eğitim kalitesi, katılımcıların bilgi, beceri ve tutumlarıyla toplumun ihtiyaç ve taleplerine uygun şekilde cevap verebilmesidir (Bayrak, 1996). Eğitimde amaç, bir sonraki nesle bir tek kültürel mirası aktarmaktan ziyade o toplumdaki değişimleri var etmek değişen ve her zaman aktif olan güç ve yetenekleri düzeltmesi ve olumlu yönde artırması için gerekli bilgi ve yetenekleri kazandırmaktır. Eğitimdeki kalite arayışı, sürekli olarak çevreyi, durumu ve bireyin niteliklerini dikkate alarak kendini ve ortamını geliştiren bir insan yaratma çabasına evrilmiştir (Paykoç, 1995).

Kariyer: Kariyer; bir kişinin çalışabildiği yıllarca herhangi bir işte yavaş yavaş ve devamlı olarak ilerleme kaydetmesi, beceri ve tecrübe elde etmesidir. Geniş manada kariyer; kişinin çalışma yaşamı devam ettikçe sahiplendiği işlerin tamamı olarak açıklansa da kariyer, bu açıklamanın çok ilerisinde daha kapsamlı bir mana içerir. Bir insanın elde ettiği kariyeri, yalnızca o kişinin elde ettiği işler değil, işyerinde şahsına Atanan göreve ilişkin umutlar, hedefler, duygular ve arzular uygulayabilesi için öğretmesi ve bu doğrultuda elde ettiği bilgi birikimlerini, yeteneklerini, çalışma isteği ile ilerleyebilmesi manası taşır (Bayram, 2010).

Bireyin yaptığı işi çok daha verimli uygulayabilmesi için elindeki yeterliliklerinin iyileştirilmesi ve daha sonra üstleneceği pozisyonlar için olması gereken yeni yeterlilikler elde etmesi şeklinde ifade edilmektedir (Bayram, 2010). Kariyer planlaması, bireysel becerilerin ileride kullanılması serüvenidir. Lisans eğitime hayatına başlayan öğrenciler, kariyer planlaması yaparken belirli bir akademik baskı ile karşı karşıya kalmaktadırlar daha fazla bilgi edinme ve uzmanlaşma beklentileri ile dolu bir dönemdir (Doğan ve Eser,2013; Akt; Turhan ve Arslanboğa, 2022). Bu durum, öğrencilerin kariyer hedeflerini belirlerken daha fazla endişe ve kaygı hissetmelerine neden olmaktadır. Kariyer planlamasının başlıca hedeflerinden bir tanesi kişilerin elde ettiği bilgi birikimi ile gelecekteki yönlendirme yeteneklerinin iyileşmesidir. Kariyer planlaması, bireyin ihtiyaçlarını ve bu ihtiyaçları mesleki yaşamda ne şekilde giderebildiğini belirler. Bu sebeple, meslek planlarının hem esnek hem de gerçekçi seçenekler sunması, kişilerin daha etkin kararlar alması ve gelecekteki güvence altına alması açısından oldukça önemlidir (Sabuncuoğlu, 2000). İki çeşit kariyerden söz edilebilir bunlar; bireysel kariyer planlama ve örgütsel kariyer planlamasıdır.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli: Bu araştırma bir saha taramasıdır. Saha taramasında veri toplamak amacıyla anket tekniği kullanılmıştır. Çalışmaya katılan gönüllüler kendilerine verilen anketleri doldurmadan önce bilgilendirilmiştir. Bu araştırmanın yapılabilmesi için Bingöl Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Etik kurulunun 18.10.2022 tarihli 22/18 toplantı sayılı etik kurul kararı alınmıştır.

Araştırma Grubu: Çalışmanın evreni, Bingöl Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesinde öğrenim gören öğrencilerden oluşmaktadır. Çalışma evreninin tamamına ulaşmanın zor olması nedeniyle evren örneklem grubu alma yoluna gidilmiştir. Spor bilimleri fakültelerinde kayıtlı öğrencilerin devamsızlık, kayıt dondurma veya okulunu bırakıp kayıt sildirmeme, programlara kaydını yapıp gelmeme gibi sebeplerden ötürü evrenin tamamına ulaşılması zorlaştığı ve bu sebepten dolayı da öğrenci sayılarına ilişkin kesin bir istatistik veriye rastlanılmamıştır. Bu kapsamda çalışmanın örneklemine belirlemek amacıyla Krejcie ve Morgan (1970) tarafından evren büyüklüğüne oranla örneklem büyüklüğünün hesaplandığı tablodan yararlanılmıştır.

Çalışma Grubu: Tablo 3.1’e göre araştırmaya katılım sağlayan öğrencilerin cinsiyet açısından dağılımı incelendiğinde erkeklerin 290 (% 65.5), kadınların ise 153 kişi ile (% 34.5) okuduğunuz bölümü tercih ederken iş imkanlarına baktınız mı sorusuna verilen cevaplara bakıldığında ise evet 374 kişi (% 84.4), hayır 69 kişi ile (% 15.6) olduğu, öğrenim gördüğünüz bölüme gelmeden önce

bölüm hakkında araştırma yaptınız mı sorusuna verilen cevaplara bakıldığında ise evet 365 kişi (% 82.4), hayır 78 kişi ile (% 17.6) olduğu, mezuniyetiz sonrası alanınız ile ilgili bir işte mi çalışacaksınız sorusuna verilen cevaplara bakıldığında ise evet 368 kişi (% 83.1), hayır 75 kişi ile (% 16.9) olduğu, alanınız ile ilgili gelişiminize katkı sağlayacak etkinliklere (panel, Sempozyum, seminer, vb.) katılıyor musunuz sorusuna verilen cevaplara bakıldığında ise evet 285 kişi (% 64.3), hayır 158 kişi ile (% 35.7) olduğu, öğrenim gördüğünüz kurum alanınız ile ilgili sizi geliştirecek etkinlikler (panel, sempozyum, seminer, vb.) düzenliyor mu sorusuna verilen cevaplara bakıldığında ise evet 224 kişi (% 50.6), hayır 219 kişi ile (% 49.4) olduğu, görülmektedir.

Tablo 1. Araştırmaya Katılım Sağlayanların Demografik Değişkenler Açısından Dağılımı Yansıtan Tanımlayıcı Anazliler

	n	%	
Cinsiyet	Kadın	153	34.5
	Erkek	290	65.5
Okuduğunuz bölümü tercih ederken iş imkânlarına baktınız mı?	Evet	374	84.4
	Hayır	69	15.6
Öğrenim gördüğünüz bölüme gelmeden önce bölüm hakkında araştırma yaptınız mı?	Evet	365	82.4
	Hayır	78	17.6
Mezuniyetiz sonrası alanınız ile ilgili bir işte mi çalışacaksınız?	Evet	368	83.1
	Hayır	75	16.9
Alanınız ile ilgili gelişiminize katkı sağlayacak etkinliklere (panel, sempozyum, seminer, vb.) katılıyor musunuz?	Evet	285	64.3
	Hayır	158	35.7
Öğrenim gördüğünüz kurum alanınız ile ilgili sizi geliştirecek etkinlikler (panel, sempozyum, seminer, vb.) düzenliyor mu?	Evet	224	50.6
	Hayır	219	49.4
	Rekreasyon	29	6.5
Toplam	443	%100	

Verilerin Elde Edilmesi: Çalışma kapsamında verilerin toplanabilmesi için “anket tekniği” kullanılmıştır. Üç bölüm ve 57 maddeden oluşan anket formu gönüllü katılım esasına dayanarak katılımcılara uygulanmıştır. Birinci bölümde katılımcıların demografik özelliklerini tanımlayan 10 ifade bulunmaktadır. Anket formunun ikinci bölümünde, 24 maddeden oluşan “Eğitim Kalitesi Ölçeği”, formun son bölümde ise 23 maddeden oluşan “Kariyer Planlama Ölçeği (KPÖ)” kullanılmıştır.

Eğitim Kalitesi Ölçeği: Eğitim kalitesini ölçmek için Paktaş (2015) tarafından doktora tez çalışmasında geliştirilen “Beden Eğitimi ve Spor Öğretimi Veren Üniversitelerde Eğitim Kalitesi” ölçek formu kullanılmıştır. Araştırmanın amacına yönelik kullanılan ölçeğin fiziksel koşullar, öğretim metotları ve öğretim elemanları özellikleri olmak üzere yalnızca üç alt boyutu kullanılmış olup bu boyutların güvenilirlik katsayısı her bir alt boyut için sırasıyla; fiziksel koşullar boyutu için $\alpha=0.82$, öğretim metotları boyutu $\alpha=0.78$, ve öğretim elemanları özellikleri boyutunun $\alpha=0.90$ olduğu, ölçeğin toplam iç tutarlık kat sayısının da $\alpha=0.90$ şeklinde tespit edilmiştir. Çalışmanın amacına uygun tasarlanan ölçekte toplam 24 madde bulunmaktadır. Bunlardan; 1 ile 6. arasındaki maddeler fiziksel koşullar; 7 ile 17. arasındaki maddeler öğretim elemanları özellikleri; 18 ile 24. arasındaki ifadeler öğretim metotları boyutunu ölçmektedir. Ölçeğin derecelendirme şekli 5’li likert tipinde olmakla birlikte olumlu ifadelerin cevaplama biçimi “Tamamen Katılıyorum” ile “Hiç Katılmıyorum” arasında sıralanmış ve “5 ile 1” arasında puanlanmıştır.

Kariyer Planlama Ölçeği: Kariyer planlaması ölçmek için Yavuz Eroğlu ve Eroğlu (2020) tarafından geliştirilen “Spor Bilimlerinde Öğrenim Gören Öğrencilerin Kariyer Planlama Ölçek” (KPÖ) formu kullanılmıştır. Araştırmanın amacına yönelik kullanılan ölçeğin kariyer farkındalığı, mesleki farkındalık, kariyere yönelik inanç, seçimin doğruluğu ve eğitimin yeterliliği olmak üzere beş alt boyutu kullanılmış olup bu boyutların güvenilirlik katsayısı her bir alt boyut için sırasıyla; kariyer farkındalığı boyutu için $\alpha=0.84$, mesleki farkındalık boyutu $\alpha=0.72$, kariyere yönelik inanç boyutu $\alpha=0.70$, seçimin doğruluğu $\alpha=0.76$, ve eğitimin yeterliliği boyutunun $\alpha=0.71$ olduğu tespit edilmiş olup ölçeğin toplam iç tutarlık kat sayısı da $\alpha=0.88$ şeklinde tespit edilmiştir. Çalışmanın amacına uygun tasarlanan ölçekte toplam 23 madde bulunmaktadır. Bunlardan; 1, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 11 ile 15. maddeler kariyer farkındalığı; 12, 13, 14, ve 17. maddeler mesleki farkındalık; 20 ile 23. maddeler arasındaki ifadeler kariyere yönelik inanç, 2, 3, 6. maddeler seçimin doğruluğu ve 16, 18, 19. maddeler eğitimin yeterliliğini ölçmektedir. Ölçeğin derecelendirme şekli 5’li likert tipinde olmakla birlikte olumlu ifadelerin cevaplama biçimi “Tamamen Katılıyorum” ile “Hiç Katılmıyorum” arasında sıralanmış ve “5 ile 1” arasında puanlanmıştır.

Verilerin Analizi: Eğitim Kalitesi ve Kariyer Planlaması ölçekleri vasıtasıyla elde edilen verilerin analizinde istatistiksel paket programı SPSS.22 kullanılmış olup sonuçlar değerlendirilmiştir. Ölçeklere dair güvenilirlik analizleri iç tutarlık katsayısı (Cronbach alfa) hesaplanarak yapılmıştır. Demografik değişkenlere ve diğer soru maddelerine dair fikir edinmek amacıyla betimsel analizler (aritmetik ortalama, standart sapma, frekans ve yüzde dağılımları) sunulmuştur. Öğrencilerin eğitim kalitesi ve kariyer planlaması değişkeni alt boyutları arasındaki ilişkiyi ortaya koymak için korelasyon (Pearson) analizi yapılmıştır. Eğitim kalitesi algıları ve kariyer planlaması alt boyutlarının bazı demografik değişkenlerle ilişkisini tespit etmek amacıyla ilk etapta çarpıklık ve basıklık (Skewness and Kurtosis) testlerine bakılmış olup test sonucuna göre Bağımsız Örneklem T (Independent Sample T) ve Tek Yönlü Varyans Analizi (One Way Anova) testleri uygulanmıştır. Değişkenler arasında farklılık bulunması durumunda ise bu farklılığın hangi grup veya gruplardan kaynaklandığını belirleyebilmek üzere Post-Hoc testlerinden Tukey HSD ve Tamhane testleri yapılmıştır. Ayrıca değişkenler arasındaki ilişkileri bütüncül biçimde sınamak için regresyon analizinden faydalanılmıştır. Sonuçlar %95 güven aralığında, anlamlılık $p<0,05$ düzeyinde değerlendirilmiştir.

Araştırmanın Etiği: Bu araştırmanın gerçekleştirilmesi için, Bingöl Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Etik Kurulu'ndan 18.10.2022 tarihli 22/18 sayılı etik kurul kararı alınmıştır.

BULGULAR

Araştırmanın bu bölümü, gerçekleştirilen istatistiksel analiz sonuçlarının değerlendirildiği ve açıklandığı kısımdır. Çalışmaya katılım sağlayan bireylerin demografik özelliklerine dayanan analizlerin sonuçları sunulmuştur.

Tablo 2. Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Fakültesinde Öğrenim Gören Öğrencilerin Kariyer Planlaması ve Eğitim Kalitesi Alt Boyutlarının Cinsiyet Değişkeni Açısından Karşılaştırılması

		Cinsiyet	n	\bar{x}	s.s	t	p
Kariyer Planlama Alt Boyutları	Kariyer Farkındalığı	Kadın	153	4.15	.538	.444	.657
		Erkek	290	4.18	.529		
	Mesleki Farkındalık	Kadın	153	4.27	.653	1.493	.136
		Erkek	290	4.18	.603		
	Kariyere Yönelik İnanç	Kadın	153	4.20	.643	.372	.710
		Erkek	290	4.18	.613		
Seçimin Doğruluğu	Kadın	153	3.79	.738	.676	.500	
	Erkek	290	3.84	.756			
Eğitimin Yeterliliği	Kadın	153	3.11	.991	1.835	.067	
	Erkek	290	3.28	.890			
Eğitim Kalitesi Alt Boyutları	Fiziksel Koşullar	Kadın	153	2.22	.770	2.610	.009**
		Erkek	290	2.44	.930		
	Öğretim Elemanları	Kadın	153	3.74	.724	1.876	.061
		Erkek	290	3.60	.777		
	Öğretim Metotları	Kadın	153	3.77	.576	1.767	.078
		Erkek	290	3.66	.679		

$p < 0.01$ **

Katılımcıların cinsiyet değişkeni açısından tablo 2'de bulunan sonuçlar değerlendirildiğinde eğitim kalitesi alt boyutlarından yalnızca fiziksel koşullar puanlarında gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Ancak, eğitim kalitesi alt boyutları olan öğretim elemanları ve öğretim metotları ile kariyer planlama alt boyutlarında gruplara dair istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır.

Tablo 3. Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Fakültesinde Öğrenim Gören Öğrencilerin Okuduğunuz Bölümü Tercih Ederken İş İmkânına Baktınız mı Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Alt Boyutlar		Okuduğunuz bölümü tercih ederken iş imkânına baktınız mı?	n	\bar{x}	s.s	t	p
Kariyer Planlama Alt Boyutları	Kariyer Farkındalığı	Evet	374	4.21	.498	2.920	.005**
		Hayır	69	3.96	.652		
	Mesleki Farkındalık	Evet	374	4.27	.570	3.750	.000***
		Hayır	69	3.90	.780		
	Kariyere Yönelik İnanç	Evet	374	4.23	.583	3.366	.001**
		Hayır	69	3.91	.755		
Seçimin Doğruluğu	Evet	374	3.88	.734	3.968	.000***	
	Hayır	69	3.50	.755			
Eğitimin Yeterliliği	Evet	374	3.27	.943	2.402	.017*	
	Hayır	69	2.98	.807			
Eğitim Kalitesi Alt Boyutları	Fiziksel Koşullar	Evet	374	2.36	.886	.186	.852
		Hayır	69	2.34	.877		
	Öğretim Elemanları	Evet	374	3.71	.747	3.777	.000***
		Hayır	69	3.34	.766		
	Öğretim Metotları	Evet	374	3.74	.640	2.827	.005**
		Hayır	69	3.50	.648		

$p < 0.05$ *, $p < 0.01$ ***, $p < 0.001$ ***

Katılımcıların okuduğunuz bölümü tercih ederken iş imkânlarına baktınız mı sorusuna verdikleri cevaplar açısından tablo 3'te bulunan sonuçlar değerlendirildiğinde kariyer planlaması ölçeği alt boyutlarının tamamında, eğitim kalitesi alt boyutlarından öğretim elemanları ve öğretim metotları alt boyutlarında cevap seçenekleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunurken, eğitim kalitesi alt boyutlarından yalnızca fiziksel koşullar alt boyutunda cevap seçeneklerine dair istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır.

Tablo 4. Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Fakültesinde Öğrenim Gören Öğrencilerin Mezuniyet Sonrası Alanınız ile İlgili Bir İşte mi Çalışacaksınız Değişkenine Göre Karşılaştırılması.

	Alt Boyutlar	Mezuniyet sonrası alanınız ile ilgili bir işte mi çalışacaksınız?	n	\bar{x}	s.s	t	p
Kariyer Planlama Alt Boyutları	Kariyer Farkındalığı	Evet	368	4.19	.505	1.468	.145
		Hayır	75	4.07	.642		
	Mesleki Farkındalık	Evet	368	4.26	.579	2.993	.004**
		Hayır	75	3.98	.759		
	Kariyere Yönelik İnanç	Evet	368	4.21	.589	1.805	.074
		Hayır	75	4.05	.757		
Seçimin Doğruluğu	Evet	368	3.87	.691	2.332	.022*	
	Hayır	75	3.60	.961			
Eğitimin Yeterliliği	Evet	368	3.28	.918	2.607	.009**	
	Hayır	75	2.97	.944			
Eğitim Kalitesi Alt Boyutları	Fiziksel Koşullar	Evet	368	2.34	.884	-0.986	.325
		Hayır	75	2.45	.881		
	Öğretim Elemanları	Evet	368	3.68	.707	1.227	.223
		Hayır	75	3.53	.981		
	Öğretim Metotları	Evet	368	3.69	.629	-1.074	.283
		Hayır	75	3.77	.725		

$p < 0.05^*$, $p < 0.01^{**}$

Katılımcıların mezuniyet sonrası alanınız ile ilgili bir işte mi çalışacaksınız sorusuna verdikleri cevaplar açısından tablo 4'te bulunan sonuçlar değerlendirildiğinde kariyer planlaması alt boyutlarından mesleki farkındalık, seçimin doğruluğu ve eğitimin yeterliliği alt boyutları arasında istatistiksel açıdan cevap seçenekleri arasında anlamlı farklılık tespit edilirken, eğitim kalitesi alt boyutlarında cevap seçeneklerine dair istatistiksel açıdan anlamlı farklılığa rastlanmamıştır.

Tablo 5. Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Fakültesinde Öğrenim Gören Öğrencilerin Öğrenim Gördüğünüz Bölüme Gelmeden Önce Bölüm Hakkında Araştırma Yaptınız mı Değişkenine Göre Karşılaştırılması.

	Alt Boyutlar	Öğrenim gördüğünüz bölüme gelmeden önce bölüm hakkında araştırma yaptınız mı?	n	\bar{x}	s.s	t	p
Kariyer Planlama Alt Boyutları	Kariyer Farkındalığı	Evet	365	4.20	.514	2.502	.013*
		Hayır	78	4.03	.592		
	Mesleki Farkındalık	Evet	365	4.23	.589	1.364	.176
		Hayır	78	4.11	.751		
	Kariyere Yönelik İnanç	Evet	365	4.21	.605	1.855	.064
		Hayır	78	4.07	.691		
Seçimin Doğruluğu	Evet	365	3.86	.730	2.585	.010*	
	Hayır	78	3.62	.811			
Eğitimin Yeterliliği	Evet	365	3.31	.878	3.779	.000***	
	Hayır	78	2.83	1.05			
Eğitim Kalitesi Alt Boyutları	Fiziksel Koşullar	Evet	365	2.39	.891	1.302	.194
		Hayır	78	2.24	.842		
	Öğretim Elemanları	Evet	365	3.71	.742	3.311	.001**
		Hayır	78	3.39	.802		
	Öğretim Metotları	Evet	365	3.72	.648	1.556	.120
		Hayır	78	3.60	.633		

$p < 0.05^*$, $p < 0.01^{**}$, $p < 0.001^{***}$

Katılımcıların öğrenim gördüğünüz bölüme gelmeden önce bölüm hakkında araştırma yaptınız mı sorusuna verdikleri cevaplar açısından tablo 5'te bulunan sonuçlar değerlendirildiğinde kariyer planlaması alt boyutlarından kariyer farkındalığı, seçimin doğruluğu, eğitimin yeterliliği ile eğitim kalitesi alt boyutlarından yalnızca öğretim elemanları boyutuna ait ortalama puanlarında cevap seçenekleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılık tespit edilirken, kariyer planlaması alt boyutlarından mesleki farkındalık, kariyere yönelik inanç ve eğitim kalitesi alt boyutlarından fiziksel koşullar ve öğretim metotları alt boyutlarında cevap seçeneklerine dair istatistiksel açıdan anlamlı farklılığa rastlanmamıştır.

Tablo 6. Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Fakültesinde Öğrenim Gören Öğrencilerin Alanınız ile İlgili Gelişiminize Katkı Sağlayacak Etkinliklere (Panel, Sempozyum, Seminer vb.) Katılıyor musunuz Değişkenine Göre Karşılaştırılması.

Alt Boyutlar		Alanınız ile ilgili gelişiminize katkı sağlayacak etkinliklere (panel, sempozyum, seminer vb.) katılıyor musunuz?	n	\bar{x}	s.s	t	p
Kariyer Planlama Alt Boyutları	Kariyer Farkındalığı	Evet	285	4.21	.482	1.891	.060
		Hayır	158	4.10	.606		
	Mesleki Farkındalık	Evet	285	4.30	.585	4.192	.000***
		Hayır	158	4.04	.650		
	Kariyere Yönelik İnanç	Evet	285	4.24	.591	2.575	.011*
		Hayır	158	4.08	.665		
	Seçimin Doğruluğu	Evet	285	3.90	.662	2.743	.007**
		Hayır	158	3.68	.871		
Eğitimin Yeterliliği	Evet	285	3.31	.906	2.488	.013*	
	Hayır	158	3.08	.953			
Eğitim Kalitesi Alt Boyutları	Fiziksel Koşullar	Evet	285	2.32	.855	-1.309	.191
		Hayır	158	2.43	.931		
	Öğretim Elemanları	Evet	285	3.70	.740	1.807	.071
		Hayır	158	3.56	.793		
	Öğretim Metotları	Evet	285	3.70	.659	-.225	.822
		Hayır	158	3.71	.625		

$p < 0.05^*$, $p < 0.01^{**}$, $p < 0.001^{***}$

Katılımcıların alanınız ile ilgili gelişiminize katkı sağlayacak etkinliklere (panel, sempozyum, seminer vb.) katılıyor musunuz sorusuna verdikleri cevaplara açısından tablo 6'da bulunan sonuçlar değerlendirildiğinde kariyer planlaması alt boyutlarından mesleki farkındalık, kariyere yönelik inanç, seçimin doğruluğu ve eğitimin yeterliliği alt boyutlarında cevap seçenekleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılık tespit edilirken, eğitim kalitesi alt boyutlarının tamamında cevap seçeneklerine dair istatistiksel açıdan anlamlı farklılığa rastlanmamıştır.

Tablo 7. Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Fakültesinde Öğrenim Gören Öğrencilerin Öğrenim Gördüğünüz Kurum Alanınızla İlgili Sizi Geliştirecek Etkinlikler (Panel, Sempozyum, Seminer vb.) Düzenliyor mu Değişkenine Göre Karşılaştırılması.

Alt Boyutlar		Öğrenim gördüğünüz kurum alanınızla ilgili sizi geliştirecek etkinlikler (panel, sempozyum, seminer vb.) düzenliyor mu?	n	\bar{x}	s.s	t	p
Kariyer Planlama Alt Boyutları	Kariyer Farkındalığı	Evet	224	4.17	.489	.042	.967
		Hayır	219	4.17	.573		
	Mesleki Farkındalık	Evet	224	4.29	.519	2.621	.009**
		Hayır	219	4.13	.703		
	Kariyere Yönelik İnanç	Evet	224	4.22	.574	1.203	.230
		Hayır	219	4.15	.669		
	Seçimin Doğruluğu	Evet	224	3.89	.649	2.064	.040*
		Hayır	219	3.75	.835		
Eğitimin Yeterliliği	Evet	224	3.55	.737	7.945	.000***	
	Hayır	219	2.89	.986			
Eğitim Kalitesi Alt Boyutları	Fiziksel Koşullar	Evet	224	2.51	.898	3.745	.000***
		Hayır	219	2.20	.842		
	Öğretim Elemanları	Evet	224	3.81	.688	4.494	.000***
		Hayır	219	3.49	.799		
	Öğretim Metotları	Evet	224	3.81	.607	3.662	.000***
		Hayır	219	3.59	.668		

$p < 0.05^*$, $p < 0.01^{**}$, $p < 0.001^{***}$

Katılımcıların öğrenim gördüğünüz kurum alanınızla ilgili sizi geliştirecek etkinlikler (panel, sempozyum, seminer vb.) düzenliyor mu sorusuna verdikleri cevaplar açısından tablo 7'de bulunan sonuçlar değerlendirildiğinde kariyer planlaması alt boyutlarından mesleki farkındalık, seçimin doğruluğu ve eğitimin yeterliliği alt boyutları ile eğitim kalitesi alt boyutlarının tamamında cevap seçenekleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılık tespit edilirken, kariyer planlaması alt boyutlarından kariyer farkındalığı ve kariyere yönelik inanç alt boyutlarında cevap seçeneklerine dair istatistiksel açıdan anlamlı farklılığa rastlanmamıştır.

Tablo 8. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Kariyer Planlaması ile Eğitim Kalitesi Düzeyleri Arasındaki Korelasyon Analizi.

Alt Boyutlar		Kariyer Planlaması Alt Boyutları				
		KF	MF	KYİ	SD	EY
FK	r	.051	-.038	.029	.182	.338
	p	.280	.425	.543	.000***	.000***
	n	443	443	443	443	443
ÖE	r	.279	.279	.272	.250	.204
	p	.000***	.000***	.000***	.000***	.000***
	n	443	443	443	443	443
ÖM	r	.264	.243	.277	.214	.174
	p	.000***	.000***	.000***	.000***	.000***
	n	443	443	443	443	443

FK: Fiziksel koşullar, ÖE: Öğretim Elemanı, ÖM: Öğretim Metotları, KF: Kariyer Farkındalığı, MF: Mesleki Farkındalık, KYİ: Kariyere Yönelik İnanç, SD: Seçimin Doğruluğu, EY: Eğitimin Yeterliliği

Tablo 8 incelendiğinde eğitim kalitesi alt boyutlarından fiziksel koşullar boyutu ile kariyer planlaması alt boyutlarından kariyer farkındalığı ($r=.051$), mesleki farkındalık ($r=-.038$) ve kariyere yönelik inanç ($r=.029$) boyutları arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki tespit edilmezken, seçimin doğruluğu ($r=.182$) ve eğitimin yeterliliği ($r=.338$) boyutları arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunmuştur. Eğitim kalitesi alt boyutlarından öğretim elemanı boyutu ile kariyer planlaması alt boyutlarından kariyer farkındalığı ($r=.279$), mesleki farkındalık ($r=.279$), kariyere yönelik inanç ($r=.272$), seçimin doğruluğu ($r=.250$) ve eğitimin yeterliliği ($r=.204$) boyutları arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunmuştur. Eğitim kalitesi alt boyutlarından öğretim metotları boyutu ile kariyer planlaması alt boyutlarından kariyer farkındalığı ($r=.264$), mesleki farkındalık ($r=.243$), kariyere yönelik inanç ($r=.277$), seçimin doğruluğu ($r=.214$) ve eğitimin yeterliliği ($r=.174$) boyutları arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunmuştur.

Tablo 9. Araştırmaya Katılım Sağlayan Öğrencilerin Kariyer Planlaması ile Eğitim Kalitesi Düzeyleri Arasındaki Regresyon Analizi

Değişkenler		Beta (β)	S. Hata	<i>t</i>	<i>f</i>	<i>p</i>	R^2	
Bağımsız Değişken	Eğitim Kalitesi	EK»KP	.346	.035	7.753	60.115	.000***	.11
Bağımlı Değişken	Kariyer Planlaması							

Tablo 9 incelendiğinde öğrencilerin eğitim kalitesi ile kariyer planlaması değişkenlerine dair bağımsız değişkenin bağımlı değişken üzerinde etkisini tespit etmek amacıyla gerçekleştirilen regresyon analizi sonuçları değerlendirildiğinde, öğrencilerin algıladıkları eğitim kalitesinin kariyer planlamasını düşük düzeyde fakat olumlu açıdan etkilediği ($R^2=.11$) sonucuna ulaşılmıştır.

TARTIŞMA ve SONUÇ

Çalışmanın bu kısmında, araştırmaya dair elde edilen bulgular değerlendirilecek ve literatürde önceden gerçekleştirilmiş çalışmalarla benzerlikler veya farklılıklar olup olmadığı ortaya konulacaktır.

Araştırma bulgularına göre tablo 2’de çalışmaya katılan öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre dağılımı incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre eğitim kalitesi alt boyutlarından yalnızca fiziksel koşullar puanlarında gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur. Bu farklılığın erkek öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. İlgili alanyazın incelendiğinde Paktaş’ın (2015) yapmış olduğu çalışmada öğrencilerin algıladıkları eğitim kalitesi ile cinsiyet arasında tüm alt boyutlarda istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Yılmaz ve arkadaşlarının (2023) yapmış olduğu çalışmada ise erkeklerin kadınlara oranla kariyer gelişim engellerinin daha yüksek olduğu; sportif kolaylaştırıcılar alt boyutunda da kadınların erkeklere oranla daha yüksek olduğunu saptamıştır. Bu çalışmanın fiziksel koşullar alt boyutuna ait sonuçlar hariç diğer alt boyutların bulguları ile araştırmanın bulguları benzerlik göstermektedir. Bunun nedeni araştırmaların yapıldığı üniversitelerin; fiziksel koşullarının, bulunduğu coğrafyanın, üniversite imkânlarının farklılığı olarak yorumlanabilir. Kariyer seçiminin bireyin kişiliği, ilgi duyduğu alanlar, bireyin kültürel kimliği, cinsiyet, sosyalleşme ve küreselleşme gibi birden fazla faktörden etkilendiği bilinmektedir (Lefevre, 2010). Nitekim bizim çalışmamızda bu sonuçları destekler niteliğindedir.

Tablo 3 incelendiğinde beden eğitimi ve spor bilimleri fakültesinde öğrenime devam eden öğrencilerin okuduğunuz bölümü tercih ederken iş imkânına baktınız mı sorusuna verdikleri cevaplara göre karşılaştırılmasında kariyer planlaması alt boyutları ile eğitim kalitesi alt boyutlarından öğretim elemanları ve öğretim metotları alt boyutları ortalama puanlarında cevap seçenekleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılık bulunmuştur.

Alanyazın incelendiğinde, Altan (2020) günümüz öğrencilerinin fazlaca bir kısmı teknolojiyi kullanmayı, medyayı takip etmeyi ve gördüğü konular hakkında araştırmalar yapma konusunda oldukça iyi bir seviyede olduklarını ifade etmiştir. Bilgisayar ve telefonu yer yer olumsuz bir biçimde kullansalar da ihtiyaçları olan kaynak ve bilgilere rahatça erişebilmektedirler. Bu nedenle öğrenim göreceleri üniversite ve seçecekleri bölüm hakkında teknoloji ve medya yardımıyla kapsamlı bir şekilde araştırma yapabilecek yeteneğine sahiptirler (Altan, 2020). Lisede öğrenim gören öğrenciler, ileride sahip olacakları meslekler hakkında karar verme

noktasında çok önemli bir evrededirler. Bu evrede gençler ileride edinecekleri meslek alanları ve meslekleri belirlemelidirler (Çoban, 2005).

Yapılan bu çalışmaların bulguları ile araştırma sonuçları benzerlik göstermektedir. Araştırmada bu farklılığın nedeni olarak öğrencilerin her aşamada kariyerlerini düşündüklerini ve geleceğe yönelik kariyer planlamasında iş imkânları ve olanaklarını göz önünde bulundurarak hareket ettiğini söyleyebiliriz. Öğrencilerin eğitim alacakları bölümü seçmeden önce araştırma yapması, kariyer farkındalığının, mesleki farkındalık düzeyinin ve kariyerine yönelik inancında artış olmasına, aldığı eğitimin ilerdeki kariyer planına etki ettiğini söyleyebiliriz. Yine çalışmamızın sonuçlarına göre öğrencilerin eğitim gördüğü bölümde öğretim metotları ve öğretim elemanlarının yeterliliklerini ne kadar çok önemseydiğini görmekteyiz. Öğrenciler eğitim gördüğü bölümde öğretim elemanlarından aldıkları eğitim neticesinde kariyerine önemli ölçüde yön vermektedir diyebiliriz. Öğretim elemanları hiç kuşku yoktur ki öğrenciler için en önemli faktördür. Öğretim elemanları öğretim metotlarını en verimli şekilde kullanarak öğrencileri geliştirebilir. Öğrencilerinde eğitim elemanlarından beklentilerinin bu yönde olduğunu ve aldığı eğitimin kalitesini öğretim elemanları ve öğretim metotlarına yüksek ölçüde bağladığını söyleyebiliriz.

Tablo 4 incelendiğinde beden eğitimi ve spor bilimleri fakültesinde öğrenim gören öğrencilerin mezuniyet sonrası bir işte mi çalışacaksınız sorusuna verdikleri cevaplara göre karşılaştırılmasında kariyer planlaması alt boyutlarından mesleki farkındalık, seçimin doğruluğu ve eğitimin yeterliliği alt boyutlarında cevap seçenekleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılık bulunmuştur ve istatistiksel farklılığın evet cevabı veren öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Benzer bir şekilde Arslan ve Ulucan (2022) yapmış oldukları çalışmada çalışan öğrencilerin çalışmayan öğrencilere göre kariyer planlamalarının daha yüksek olduğunu belirtmişlerdir. Eğitim kalitesi alt boyutlarında ise herhangi bir farklılık tespit edilmemiştir.

Literatür incelendiğinde Yumurtacı (2018)'nin yapmış olduğu çalışmada Üniversite öğrencileri arasında mezuniyet sonrası iş bulma beklentileri çeşitlilik göstermektedir. Bu durum, öğrencilerin gelecekteki emeklilik planlarını ve emeklilik konusundaki bakış açılarını da etkilemektedir. Çünkü kariyer hedefleri doğrultusunda iş hayatına atılacak gençler için emeklilik süreci, uzun vadeli yaşam amaçlarının belirlenmesinde ekonomik ve toplumsal seçimlerin önemli bir parçasını oluşturur. Bu bağlamda, üniversite eğitiminin ardından iyi bir iş bulmak ve uzun bir kariyer sonrası emekli olabilmek, tüm çalışanlar gibi geleceğin profesyonelleri olmak isteyen günümüzün üniversite öğrencilerinin en temel haklarından biridir.

Tablo 5 incelendiğinde beden eğitimi ve spor bilimleri fakültesinde öğrenim gören öğrencilerin öğrenim gördüğünüz bölüme gelmeden önce bölüm hakkında araştırma yaptınız mı sorusuna verdikleri cevaplara göre karşılaştırılmasında araştırmaya katılanların kariyer planlaması alt boyutlarından kariyer farkındalığı, seçimin doğruluğu ve eğitimin yeterliliği, eğitim kalitesi alt boyutlarından öğretim elemanları alt boyutunda cevap seçenekleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılık bulunmuştur ve bu istatistiksel farklılığın evet cevabı veren öğrenciler lehine olduğu görülmektedir.

Günümüzde klasik meslek tercihi yaklaşımları, yerini kariyer gelişimi modeline bırakmıştır. Öğrencilerin LYS sınavının ardından, aldıkları puanlar sebebi ile tercihte bulunacakları bölümler hemen hemen belirlenmiş olan öğrenciler, puanları ve başarı sıraları sınırları dahilinde, yararları çoğaltırken zararları azaltacak seçimlerde bulunmak, daha başka bir deyişle kendileri açısından en olumlu seçimi yapmak için tercihte bulunabilecekleri üniversite ve bölümleri bizzat gidip görerek, seçim öncesi düşüncelerini de rafine etmek ihtiyacı içinde oldukları söylenebilir (Alkan, 2014). Araştırmada, öğrenim gördükleri bölüme gelmeden önce araştırma yapan öğrencilerin bölümlerini iyi araştırdıkları için kariyer farkındalığının, kariyerlerine yönelik inançlarının fazla olduğunu söyleyebiliriz. Öğrenim görecekleri bölüme gelmeden önce araştırma yapan öğrencilerin seçimlerinin doğruluğunun ve bölümde alacakları eğitimin yeterlilik seviyesinin araştırmaları ile doğru orantıda yüksek olduğunu söylenebilir.

Tablo 6 incelendiğinde araştırmaya katılanların alanınız ile ilgili gelişiminize katkı sağlayacak etkinliklere (panel, sempozyum, seminer vb.) katılıyor musunuz sorusuna verdikleri cevaplara göre kariyer planlaması alt boyutlarından, mesleki farkındalık, kariyere yönelik inanç, seçimin doğruluğu ve eğitimin yeterliliği alt boyutlarında, eğitim kalitesi alt boyutlarından öğretim elemanları puanlarında cevap seçenekleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılık bulunmuştur. Literatüre bakıldığında, Yelkenci ve Yıldırım (2021)'in çalışmasında, J. Bruner (2009) "zihinsel etkinlik ister bilginin sınırlarında ister üçüncü sınıfta olsun, her yerde aynıdır. Farklılık bir derecedir, tür değildir. Fizik öğrenen öğrenci bir fizikçidir, 'başka bir şey' yapmaktansa bir fizikçi gibi davranarak fizik öğrenmek onun için daha kolaydır." demektedir. J. Bruner'in yaklaşımı bir alanı öğretmek için en iyi yolun çocuğu o alanın içerisine sokup, alana maruz bırakmak olduğu düşüncesinin özeti olarak kabul edilebilir. Bu durumda çocuğun küçük bir bilim adamı gibi davranarak öğrenmeye teşvik edilmesinin öğrenmede en etkili yollardan birisi olduğu söylenebilir. Öğrencilerin katılım sağlayacağı sempozyum ve kongre gibi çalışmalar düzenleyerek Araştırma Temelli Öğrenme yoluyla öğrencilerin bilimsel yöntemi tanımalarının sağlanması öğrencilerin tüm süreçleri benimseyerek öğrenmeleri yönünden önemli katkılar sağlar ve öğrencilerin birer sosyal bilim insanı gibi yetiştirebilmeleri için imkanlar meydana getirileceği söylenebilir. Sempozyum hem öğrenim gören hem de eğitimcilerin sosyal bilimlerle alakalı görüşlerini pozitif anlamda değiştirdi (bilimsel açıdan verilen değer artması vb.); lakin ortaokul-lise öğrencinin algılarındaki değişikliklerin birbirinden farklılık arz ettiği görülmüştür (Yelkenci & Yıldırım, 2021).

Araştırmada çıkan sonuçlarda öğrencilerin büyük bir kısmı sempozyum, panel, seminer gibi kendilerini geliştirecek bölümleri hakkında daha çok bilgiye sahip olacakları bu tür etkinliklere katılmadığı ve bu durumun öğrencilerin eğitim kalitesini ve kariyer planlamalarını olumsuz yönde etkilediği ortaya çıkmıştır.

Tablo 7 incelendiğinde araştırmaya katılanların öğrenim gördüğünüz kurum alanınızla ilgili sizi geliştirecek etkinlikler (panel, sempozyum, seminer, vb.) düzenliyor mu sorusuna verdikleri cevaplara göre kariyer planlaması alt boyutlarından mesleki farkındalık, seçimin doğruluğu ve eğitim yeterliliği alt boyutları ile eğitim kalitesi alt boyutlarının tamamında cevap seçenekleri

arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Literatüre bakıldığında, üniversite seneleri kişilerin kariyerleri ile ilgili araştırma yapma evresi olup, kariyer seçimleri bu süreçte değerlendirilir (Martens & Felissa, 1998). Bu aşamada öğrencileri doğru tercih yapmaya yönlendirmek, gelecekteki iş hayatları açısından son derece önemlidir (Watson & Stead, 1997). Bu süreçte yeterli dikkat ve destek sağlanmadığında, bireylerin çalışma yaşamına plansız bir geçiş yapmaları, kariyer hedeflerine ulaşma aşamasında zaman ve kaynak kaybına yol açabilir (Leung, 2011). Açık bir yönü bulunmayan kişiler kariyer kararları alırken takılıp kalırlar. (Sangganjanavanich & Magnuson, 2011), Çoğunlukla, bu sınırlı zaman dilimlerinde mezuniyetten sonra öğrenimlerine devam etme kararı aldıkları gözlemlenmektedir (Lopatto, 2004). Bu nedenle, lisansüstü eğitim, erken kariyer döneminde en çok tercih edilen alan haline gelmektedir (Gardner & Barnes, 2007). Öğrenim görenlerin kariyer seçim aşamasında doğru tercihler yapabilmeleri için yaratıcılık, rekabet, iş-yaşam dengesi, iş disiplini, işe bağlılık, ücret, sosyal olanaklar, başarı ödülleri, iş sahasındaki eğitim fırsatları, iletişim, serbestlik ve değer yargıları gibi unsurları dikkate almaları, iş hayatına adaptasyon sürecinde karşılaşılabilecek zorlukları azaltacağı açıktır (Erdoğan, 2008). Geçmişte maaş ve sosyal olanaklar öncelikli tercih sebepleri iken, günümüz dünyasında genç bireylerin kariyerleri açısından gelişimlerini destekleyecek uygun bir çevreye ve pozisyona daha çok önem verdikleri gözlemlenmektedir (Soysal, 2006).

Araştırmada öğrencilerin büyük bir kısmı öğrenim gördükleri kurumun sempozyum, panel, seminer gibi kendilerini geliştirecek bölümleri hakkında daha çok bilgiye sahip olacakları bu tür etkinlikleri düzenlemediğini belirtmiş ve bu sonuçlar öğrencilerin eğitim kalitesini ve kariyer planlamalarını olumsuz yönde etkilediği ortaya çıkmıştır.

Çalışmadan elde edilen sonuçlar doğrultusunda, eğitim kalitesinin kariyer planlamasına çok önemli düzeyde etki ettiği ve bu etkinin öğrencilerin gelecekte kariyer hayatlarına ve kariyer planlamasında çok önemli bir yeri olduğu tespit edilmiştir. Özellikle öğrenim görülen üniversitelerin fiziksel şartları, öğretim elemanlarının yeterliliği buna etki eden en önemli faktörler olduğu araştırmanın sonuçları arasındadır. Üniversitelerde eğitim veren öğretim elemanlarına yönelik kurs, seminer, sempozyum gibi kendilerini geliştirecek programların uygulanması gerekmektedir. Üniversitelerde son sınıfa gelmiş olmasına rağmen bölümünü bitirdikten sonra ne iş yapacağını bilmeyen birçok öğrenci mevcut. Bu öğrenciler için her fakültede kariyer ofisleri kurularak bu soruna çözüm üretilebilir. Eğitim sürekli olan bir olgu olduğu için ve eğitim gören bireylerin her sene farklılık göstermesi öğretim elemanlarının kendilerini geliştirmesi gerekliliğinin bir nedenidir. Bunların yanı sıra akademisyenlerin kendi alanlarındaki yeniliklerden haberdar olup eğitim programlarına yansıtmaları sağlanmalıdır. Öğrenciler için her fakültede bir danışmanlık ofisinin oluşturulması öğrencilerin eğitim kalitesini arttıracak gibi kariyer planlamasına da olumlu yönde etki edeceği muhtemeldir. Beden eğitimi ve spor eğitimi veren üniversitelerdeki kaliteyi arttırmak için üniversitelerde toplam kalite uygulamalarının yaygınlaştırma çalışmaları yapılabilir. BES eğitimi veren üniversitelerde fiziki şartlardaki eksikliklerin giderilmesi ve yeni teknolojik aletlerle destelenmelidir. Öğretim görevlileri tarafından öğrencilerin derslere faal katılımı sağlanmalı ve derslerde öğrencilerin araştırma ve proje yapmalarına imkân verilmelidir. Öğrencilerin aktif olarak çeşitli sosyal, kültürel ve sportif etkinliklere katılımları sağlanmalı ve bu tür etkinlikleri organize etmeleri esasında üniversiteler tarafından desteklenmelidir.

Aşağıda araştırma sonuçlarıyla ilgili ilerleyen zamanlarda yapılacak çalışmalara yol göstermek amacıyla bazı öneriler sıralanmıştır;

- Araştırmanın çalışma gruplarının daha da genişleterek coğrafi bölgelerdeki seçili üniversitelerde yapılıp coğrafi bölgelerin sonuçlarının karşılaştırmaları yapılması,
- Araştırmanın çalışma gruplarının daha da genişleterek daha köklü ve daha yeni olan üniversitelerde yapılıp karşılaştırmalar yapılması,
- Araştırmanın çalışma gruplarının daha da genişleterek Doğu Anadolu bölgesindeki üniversitelerde yapılıp karşılaştırmalar yapılması,
- Eğitim kalitesi ve kariyer planlaması konularının diğer kavramlarla ilişkisini belirlemek için araştırmalar yapılması, daha kapsamlı bir anlayış sağlayabilir,
- Yapılan çalışmanın diğer bölümlerle olan ilişkisinin araştırılıp karşılaştırma yapılması.

Finansal Destek: Bu çalışmanın hazırlanması ve yazımı sırasında kurum ve/veya kuruluşlardan herhangi bir finansal destek alınmamıştır.

Çıkar Çatışması: Bu makalenin yayımlanmasıyla ilgili olarak yazarlar arasında herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Kaynaklar

- Alkan, N. (2014). Üniversite adaylarının bölüm tercihleri: Bir kariyer araştırma yöntemi olarak bölüm tanıtımları, *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 5(41), 61-74. <https://doi.org/10.17066/pdrd.93447>
- Altan, E. (2020). Sağlık yönetimi bölümü öğrencilerinin bölümü seçmelerine etki eden faktörler (Üsküdar Üniversitesi örneği), *Sağlık Bilimleri ve Yaşam Dergisi*, 6(1), 55-65.
- Arslan, H & Ulucan, H. (2022). *Spor Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin İş Bulma Kaygısının Kariyer Planlamaları Üzerine Etkisi, Spor Bilimlerinde Akademik Çalışmalar-16*, Gece Kitaplığı, Ankara.
- Bayrak, S. (1996). *Eğitim ve Kalite İlişkisi*. Türk Yurdu Yayıncılık, Bursa.
- Bayram, C. (2010). *Kariyer Planlama ve Yönetimi*. Kum Saati Yayınevi, Ankara.
- Beltekin, E., Arslanboğa, R. & Kuyulu, İ. (2023). *Spor Bilimleri Fakültesinde Öğrenim Gören Öğrencilerin Sosyal Onay İhtiyaçlarının İncelenmesi, Spor Bilimleri Alanında Akademik Değerlendirmeler-2*, Duvar Yayınları, Ankara.
- Bruner, J. (2009). Educational Process. Çeviri: Öztürk T., *Eğitim süreci*. Pegem Akademi, Ankara.

- Çoban, A. (2005). Lise son sınıf öğrencilerinin meslek ve olgunluk düzeylerinin yordayıcı bazı değişkenlere göre incelenmesi, *Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(10), 39-54.
- Doğan, B., ve Eser, M. (2013). Üniversite öğrencilerinin stresle başa çıkma yöntemleri: Nazilli MYO örneği. *Electronic Journal of Vocational Colleges*, 3(4), 29-39.
- Erdoğan, BZ. (2008). *Bireyden Profesyonele Kariyere İlk Adım*. Ekin Yayınları, Bursa.
- Ertürk, S. (1972). *Eğitimde Program Geliştirme*. Yelken Tepe Yayınları, Ankara.
- Gardner, SK. & Barnes, BJ. (2007). Graduate student involvement: Socialization for the professional role, *Journal of College Student Development*, 48(4), 369-387. <https://doi.org/10.1353/csd.2007.0036>
- Işık, S & Beykoz, S. (2018). Türk yükseköğretiminde yeni bir arayış: Kalite güvence sistemi. *Kastamonu Üniversitesi İİBF Dergisi*, 20(3), 7-22. <https://doi.org/10.21180/iibfdkastamonu.339245>
- Kıngır, S. (2013). *Toplam Kalite Yönetimi*. Nobel Akademik Yayınları, Ankara.
- Kotler, P. (1997). Marketing Management. *International Edition Prentice-Hall*, 790 s.
- Krejcie, RV & Morgan, DW. (1970). Determining sample size for research activities, *Educational And Psychological Measurement*, 30(3), 607-610. <https://doi.org/10.1177/001316447003000308>
- Lefevre, J. H., Roupert, M., Kerneis, S., & Karila, L. (2010). Career choices of medical students: a national survey of 1780 students. *Medical education*, 44(6), 603-612. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2923.2010.03707.x>
- Leung, SA., Hou, ZJ., Gati, I. & Li, X. (2011). Effects of parental expectations and cultural-values orientation on career decision-making difficulties of Chinese university students. *Journal of Vocational Behavior*, 78(1), 11-20. <https://doi.org/10.1016/j.jvb.2010.08.004>
- Lopatto, D. (2004). Survey of undergraduate research experiences, first findings, *Cell Biology Education*, 3(4), 270-277. <https://doi.org/10.1187/cbe.04-07-0045>
- Martens, MP. & Lee, FK. (1998). Promoting lifecareer development in the student athlete, how can career centers help? *Journal of Career Development*, 25(2), 123-134. <https://doi.org/10.1177/089484539802500205>
- Oruç, C. (2009). *İmam-ı Gazali'nin Eğitim Anlayışı*, Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İlahiyat Ana Bilim Dalı, İstanbul.
- Özer, S. (2017). *Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı Öğretim Programında Uygulanan Viyolonsel Eğitiminde Türk Eserlerinin Yerinin ve Gerekliğinin Değerlendirilmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bursa.
- Paktaş, Y. (2015). *Öğrenci Algıları Çerçevesinde Beden Eğitimi ve Spor Öğretimi Veren Üniversitelerde Eğitim Kalitesi*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Paykoç, F. (1994). *Eğitimcinin Sürekli Eğitiminde Kalite ve Yeni Yaklaşımlar*. 4. Ulusal Kalite Kongresi, Kalder Yayınları, İstanbul.
- Reeves, CA. & Bednar, DA. (1994). Defining quality: Alternatives and implications. *The Academy of Management Review*, 19(3), 419-445. <https://doi.org/10.2307/258934>
- Sabuncuoğlu, Z. (2000). *İnsan Kaynakları Yönetimi*. Ezgi Kitabevi, Bursa.
- Sangganjanavanich, VF. & Magnuson, S. (2011). Using sand trays and miniature figures to facilitate career decision making, *The Career Development Quarterly*, 59(1), 264-273. <https://doi.org/10.1002/j.2161-0045.2011.tb00068.x>
- Soysal, A. (2006). Kariyer yönetiminde yeni strateji arayışları, Türkiye ölçeğinde bir değerlendirme. *Çimento İşveren Dergisi*, 4(1), 24-25.
- Taşçı, D. (2013). *Kalite Kavramı, Kalite Yönetim Sistemleri*. Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir.
- Turhan, MÖ. & Arslanboğa, R. (2022). Spor bilimleri fakültesindeki öğretmen adaylarının iş bulma kaygısı ve algılanan stres düzeylerinin incelenmesi. *Mediterranean Journal of Sport Science*, 5(4), 1138-1152. <https://doi.org/10.38021/asbid.1196952>
- Ural, A. & Kılıç, I. (2006). *Bilimsel Araştırma Süreci ve SPSS ile Veri Analizi (SPSS 10.0 12.0 for Windows)*. Detay Yayıncılık, Ankara.
- Watson, MB. & Stead, GB. (1997). Are career mature students more committed to the career choice process?, *Journal of Industrial Psychology*, 23(3), 20-21. <https://doi.org/10.4102/sajip.v23i3.634>
- Yavuz Eroğlu, S. & Eroğlu, E. (2020). Career planning scale of students studied in sports sciences (cps): validity and reliability study, *International Journal of Progressive Education*, 16(3), 123-131. <https://doi.org/10.29329/ijpe.2020.248.9>
- Yıldırım, K. & Yelkenci, ÖF. (2021). Sosyal Bilimler Eğitiminde Öğrenci Sempozyumuna Katılan Öğrencilerin Yaptıkları Araştırmalarının ve Sözlü/Poster Sunumlarının Öğrencilerin Sosyal Bilimler Algısı ve Araştırma Süreçlerini Öğrenmesine Etkisi Hakkında Öğrenci ve Öğretmen Görüşleri VI. Sosyal Bilimler Eğitimi Kongresi.
- Yıldız, S. & Koç, K. (2023). Spor Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin dijital bağımlılık düzeylerinin incelenmesi. *Ulusal Spor Bilimleri Dergisi*, 7(2), 94-104. <https://doi.org/10.30769/usbd.1400904>
- Yılmaz, G., Genç, N., & Safi, Z. (2023). Examination of Career Awareness of University Students Studying in the Field of Sport Sciences. *International Journal of Recreation and Sports Science*, 7(1), 41-49. <https://doi.org/10.46463/ijrss.1382636>
- Yumurtacı, A. (2018). Üniversite öğrencilerinin iş bulma sürecine ilişkin beklentileri bağlamında emeklilik öngörülerinin belirlenmesi: Bir alan araştırması, *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(1), 231-253.

Except where otherwise noted, this paper is licensed under a [Creative Commons Attribution 4.0 International license](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/).